

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском
унијом непосредно админи-
страцији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Гамадановићу, к. и. аге-
нту у Котор. Дониес се шаљу
уредиштву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет циф-
ра по 3 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божијој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог нашег Министра Уну-
трашњих Дјела постављамо за начелника
Министарства Унутрашњих дјела са Чи-
ном Андрију Радовића, нашег Маршала
Двора.

Цетиње, 22 Априла 1903 г.

Никола ^ц/_р

Министар Унутрашњих Дјела

В. Божо Петровић с/р

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божијој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог нашег Министра Уну-
трашњих Дјела постављамо:

у Министарству Унутрашњих Дјела:

За шефа одјељења за грађевину и саобра-
ћај инжењера Марка Ђукановића, доса-
дашњег управитеља јавних грађевина;За шефа одјељења санитетског Д-га Бо-
жидира Пералића, досадашњег шефа Са-
нитета;За шефа одјељења поштанско-телеграф-
ског Јова Поповића, досадашњег гл. упра-
вителја пошта и телеграфа.

Цетиње, 22 Априла 1903 г.

Никола ^ц/_р

Министар Унутрашњих Дјела

В. Божо Петровић с/р

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божијој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог нашег Министра Уну-
трашњих Дјела постављамо

у Министарству Унутрашњих Дјела:

у Управном Одјељењу:

За секретара II ге класе Спасоја Пале-
тића;За рачуновођу Јована Матановића, до-
садашњег секретара Царинарнице на Ње-
гушима;За писара I-ве класе Рама Мартиновића,
досадашњег чиновника истог Министарства.

у Одјељењу за грађевину и саобраћај:

За секретара II-ге класе Јока Јованови-
ћа, досадашњег секретара управе јавних
грађевина;За писара I-ве класе Николу Шпадијера,
досадашњег благодјелника управе јавних гра-
ђевина;За писара II-ге класе Кићуна Мијужко-
вића досадашњег писара управе јавних гра-
ђевина.

У Одјељењу Санитетском:

За писара II-ге класе Филипа Врчевића,
досадашњег писара истог одјељења.

Цетиње, 22 Априла 1903 г.

Никола ^ц/_р

Министар Унутрашњих Дјела

В. Божо Петровић с/р

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божијој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог нашег Министра Уну-
трашњих Дјела постављамо за секундарноглекара болнице Данило I Станка Матано-
вића, доктора целокупног лекарства.

Цетиње, 22 Априла 1903 г.

Никола ^ц/_р

Министар Унутрашњих Дјела

В. Божо Петровић с/р

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

Уочи рођен-дана Њезиног Краљевског Височанства Књагиње Милено престоница је била рано заставама искићена и у први мрак осветљена. У осам сати војена музика свирајући веселе маршове дошла је пред Двор, гдје је грађанство чинило овације; за тим је слиједила свечана забава, коју је друштво Читаонице и „Горског Вијенца“ приредило у Зетском Дому у славу радосног дана. У уторник било је у манастирској цркви у 10¹/₂ сати свечано благодарење са многољетијем, отслужено Високопреосвештеним Митрополитом Митрофаном уз припомоћ мјесног свештенства у присуству ЊИВ ВВ Књаза Мирка и Књагиње Наталије, дипломатског тијела, државних великодостојника, официјерског тијела, чиновништва и грађанства. Послије благодарења иудали су топови, а пред Двором је свирала војена музика за вријеме честитања, које је Узвишени Владарка примала у великом салону.

— На Ђурђев-дан, крсно име Књажевске Куће, у 9 сати била је у манастирској цркви архијерејска литургија. На великом входу Високопреосвештени Митрополит Митрофан уз Књажевску Породицу споменуо је Њезино Императорско Величанство Царицу Александру Феодоровну и Његово Величанство грчког Крља Ђорђа. Присутни су били Њ. В. Књаз Мирко, државни великодостојници, главари из унутрашњости, официјерско тијело, чиновништво и мноштво народа. Послије богослужења Његово Краљевско Височанство Господар примао је честитања у великој одакљини, а ЊИВ ВВ Књаз Мирко и Књагиња Наталија у своме Дворцу. У подне је био у Двору велики објед, који је отпочео религиозним обредом крсног имена, извршеним Високопреосвештеним Митрополитом Митрофаном уз припомоћ дворског духовника архимандрита Церковића и протодјакона Радичевића. Преко обједна Узвишени Домаћин био је у Славу Божију и у здравље гости, а Високопреосвештени Митрополит Митрофан подигао је чашу у здравље и за споћу Његово Краљевског Височанства Господара и Књажевског Владарућег Дома, па Пресвијетли Архиепископ барски Милиновић такођер у здравље Његово Краљевског Височанства Господара. Преко обједна свирала је војена музика.

— Новодом имен-дана Њезиног Императорско Величанства Царице Александре Феодоровне, на Ђурђев-дан, у 11 сати пред подне, било је у дворској капели свечано благодарење са многољетијем. Служио је Високопреосвештени Митрополит Ми-

трофан са мјесним свештенством, у присуству Њ. В. Књаза Мирка, царско-руског министра г. Шчеглова, изванредног посланика Србије г. пук. Васића, бугарског дипломат агента г. Костантиновића са госпођом, начелнице дјевојачког института Софије Петровне Мертваго, царско-руског консула из Скадра г. Бељајева, државних великодостојника, официјерског тијела и чиновништва.

— Г. Бељајев царско-руски консуло у Скадру, ових дана бави се у напој средини.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 25 априла.

На први чланак „Н. Времена“, којим је тражио да спусти што више свјетлости на аустро-руски споразум, одговорио је „Пестер Лојд“ тако умилно, преко свога обичаја, да пошто је протумачио бесједу министра-пресједника Села, овим ријечима завршије: „Тако ми држимо да између наших погледа и погледа „Н. Времена“ нема никаквих стварних разлика“; па овако наставља: „Ако се ипак још заустављамо на чланку „Н. Времена“, то је с тога, што се у њему налазе двије тачке, којих се морамо додирнути. Прво се ту говори, да ће се споразум аустро-руски прекинути, тек први аустро-угарски војник ступи у Стару Србију или када Русија предузме сличне кораке који би нарушили status quo. Тако „Н. Времења“ збиља вјерује у могућност уласка наше војске у Стару Србију, упркос понављаним категоричним увјерењима, да нико ни о чем сличном и не мисли, и у пркос томе, што цијела констелација доказује, да Аустро-Угарској не може бити ништа непријатније од неблагодарно задаће заузимања се мјесто Турске обуздавањем Арнаута Ми сматрамо сасвим изливним понављати наша увјеравања, и за то ми не можемо никако мирно остати према примједби управљеној Аустро-Угарској у „Н. Времену“, наиме да Аустро-Угарска води двојаку игру, с једне стране преговарајући с Русијом о уважању реформама и о савлађивању арнаутског отпора, а с друге стране тајно потичући Арнаутлук на отпор помоћу својих агоната. Ухвати у даље разматрање овога укора због дволечног и нелојалног дјеловања ми сматрамо изливним Само морамо рећи следеће: жалосно је, што се и лист таквог значаја, као што је „Н. Времења“, служи сличним објасњењима, која се, кад би имала и најмањег стварног основа, не би могла слагати с пријатељским односима, пуних повјерења, који сада постоје између Русије и Аустро-Угарске“.

Овај одговор „Н. Времена“ овако прихваћа: „У „Пестер Лојду“ напечатан је аустро-угарски одговор на наш чланак о руско-аустријским односима. Орган грофа Голуховског изражава наду, да између аустро-угарског погледа и погледа „Н. Времена“ нема никаквих стварних разлика. Ова је изјава веома важна исто као и даља сасвим категоричка

увјеравања, да се Аустро-Угарска, безусловно лојална у албанском питању, коначно одрекла од окупиране Старе Србије. Легенда о тобож сачуваном праву Аустро-Угарске, да окупира Стару Србију до Митровице и даље, коју легенду подржава аустро-угарска штампа, бацала је на наше одnose са Аустро-Угарском веома немилу сјенку у очима цијелог словенског свијета. Наши чланци, који су разјаснили истинске основе руско-аустријског споразума, имали су намјеру само лишити основа цио ред основна укорењених у јавном мњењу прудубјења и сумњења. Ми сматрамо да смо ту цијељ потпуно постигли и да је питање затворено“.

ЦАР НИКОЛА У МОСКВИ.

И ове године Цар са својом породицом провели су страсну и свијетлу недјељу у Москви, у срцу Русије, што има великог значаја и преко граница њених за остало Словенство.

У Царевом рескрипту, управљеном Великом Књазу Србу Александровићу, заповједнику московском, на поласку из Москве, јасно се огледа узвишено расположење, које је Цар добио у свом престојаном граду живим душевним додиром са одним Му народом, „под благодатном сјени Свете Матаре Цркве, у древном Кремљу, између московских светиња и славних споменика руске историје“.

Дани пребивања Царева у Москви названи су у рескрипту „одличним и животворним данима“. Дубоким и свијетлим чувством звуче ријечи највишег рескрипта, којима је изражен општи утисак „ових одличних и животворних дана: „Ја црпам у вјетима руске старине и у испољавању народног осјећања обновљене силе за службу љубљеном отачаству“.

С каквом ће се радошћу и с каквом благодарношћу према Москви — вели „Н. Времења“ — прочитати и у Русији оне знамените ријечи Царевог рескрипта! Часни и завидни удио Москви, да буде тумачем правих осјећања рускога народа према своме Цару и свиједом завјета руске старине, који су плод вјеквног труда руског народног генија. Москва је преставница све Русије, која је исто тако одава својим Царевима, и исто тако брижно чува у дубини народног духа завјете своје старине, у којима јој је богати извор националне силе и културно-политичке самобитности. Црпећи „обновљене силе за службу љубљеном отачаству“ из тог богатог извора, Цар даје своје народу у цијелом свијету доказ оне важне истине, да Русија представља не само материјално и политичко него и душевно јединство, цијело одушевљено једним истим осјећањима, тежњама, и идеалима. И ако је истина да је у уједињењу сила, мора се признати, да је у овом руском јединству — велика свијетска сила!

ЧЕРНИГОВ.

„Новоје Времења“ доноси из Чернигова следећу телеграфску депешу:

Од кад је Чернигов основан није видео погреб, сличног данашњем од јутра улице од жељезничке станице до Саборне Цркве препуне народом. Пуни су били кровови и стабла. Тријумфални капија на Константиновском парку и црвена плаца била је искићена сходним штићеницима и зеленим вијенцима. Ту било народа и из далеких мјеста. На станици су чекали преставници свих власти а на челу им управитељ губерније Родионов, преставници министарства цио-

странних дјела Сергјејев, предводител племенства Гљебов, председник земске управе Свјечин и старијина града Рудин.

У почетку десете уре стигао је влак. У мртвачком вагону мртвачка скриња била је застрта заставом, а унаоколо виједи су вијенци, на броју до четрдесет. До скриње су били ордени Шчербине на јастучићима. Његово мртво тијело пратио је кадифер Дечанског Манастира Арсеније, који је ту био у свјештеничкој одежди.

У вагон је ушла фамилија покојника. Дубоко је дирнуо привр кад је стара мати дочекала свога сина. Плач сродника извасео је сузе присутних. Скриња је из носена и постављена на бијела кола са шест упрегнутих коња. Кола су била окићена вијенцима министарства иностраних дјела, черниговског племенства, старосјединоца черниговског гроба Милорадовића, југословенских васпитаника черниговске духовне семинарије, официра дјешачког острошког пука. Лазаревски институт источних језика послао вијенац „Свом честитом и незаборављеном питомцу“ по једном професору нарочитом посланику. За тим су били вијенци од роднога града Чернигова, од сродника и од другова.

На станици је протопоп Валјутински наговорио бесједу о раду и о смрти Шчербине, и о значају њеном за цио словенски свијет. За тим се спровод кренуо. Напријед су ишли литије, покојникови ордени и вијенци, који су с њим дошли управо из Старе Србије, из Скопља, из Солуна, из Цариграда, из Севастопоља.

Кад тријумфалне капије дочекало спровод свештенство, васпитаници и васпитанице свих черниговских школа са учитељским особљем, и хор музике острошког пука и војници истога, који су ланцем окружили цио спровод. Ту је на мртвачку скрињу био положио вијенац од черниговске гимназије, која је Шчербину васпитала, а вјероучитељ исте, протопоп Величковски, наговорио је еквину бесједу.

Уз појаче „Христос Воскресе“ и свирање тузног марша величанствени спровод улегао је у град, док су се авиона укривљеним звоњем разлијегала. У 11¹/₂ мртво тијело Шчербине било је унесено у Преображенску саборну цркву. На уласку дочекао га је преосвештени Исидор, епископ Новгород-Сјеверски, са хором појача. Започела се одма заупокојна литургија. Преко ошјела држао је слово протопоп Ефимов. У двије уре спровод је кренуо из цркве. На челу свештенства био је епископ Исидор. То је била волчанствена слика на жарком пролетњем сунцу. Улице су биле препуне народом, трговине све затворене, а домови, куд је спровод пролазио, били су застрти прилиом. Пред кућом покојниковом спровод се зауставио. Стари отац покојников, парализом поражен, чекао је пред својом кућом драге му остатке. Ту је био нов привор, који раздира душу.

Осмољен се спровод упутио у Тројички манастир, гдје је стигао у 3¹/₂ уре. Около гроба, приуговљеног на лијевој страни Тројичке цркве, били су преставници свих власти. Кад се скриња спустила у гроб, протопоп Адвокатов са великим одушевљењем држао је надгробно слово. За њим су говорили Сергјејев, преставник министарства иностраних дјела, управитељ губерније Родонов, предводител племенства Гљебов, и преставник града Нејелов.

Утисак погледа тако свезаног по мртву народа и искреној жалости за губитком младе одличне силе неизгладив је.

Овако телеграфска депеша, а „Н Време“ последије уводит чланка, између осталог, вели: „Погреб прије времена шивулог дипломата претворио се у величанствену народну светковину, која се сама по себи развила, силом општег и једнодушног признања величине подвига, извршеног покојником. Од смрти Грибоједова ово је први случај, да се наша дипломатија у лицу Шчербине удостојила такве на родне поште, такве награде општим и топлим признањем. Смрти мртви отицког консула претворила се у ријски народни и свесловенски догађај“.

ИТАЛИЈА И АЛБАНСКО ПИТАЊЕ

Догађаји у Арбајији — римски дописник „Н. Време“ пише — опет су привукли живу пажњу италијанаца према тој провинцији, чија судбина заузима прво мјесто у међународној политици Италије.

Што се тиче Русије, то се одношај Италијанаца у последње вријеме према њој јако намјенио. Италијанци су се надали, ослањајући се на Француску и на сродничке везе, које спајају Савјеску Кућу са Црногорском — пријатељом Русије и њеном предстражом, да ће Русија, пошто је основала свој консулат у Митровици, признати морална права Италије на западну Арбајију, наравно, искључујући онај дио, на који гледа Црна Гора. Таквом комбинацијом Италијанци су се уздали да ће се коначно стати на пут аустројској тежи на Солун. Али последње аустројско споразумљење разбудило је ова прејашња страхопања, и Италијанци су увијерени, да ће се Аустроја постарати да обиле пажљиво Русеј и Италије, и да ће уволити рибу у мутној води на Балкану.

Ето за што сада италијанска публика жељом чита и коментира све вијести с Балкана. Истините и неистините Јучер су листови донијели, да ће бајаги Аустроја, с одобрењем Русије привремено окупирати Арбајију, ако Турска не узмогне увести ред у њој. Та вијест проназела је силно забуђење, које није могло изгладити саопштење, одма за тим објављено, по ком ће морати Италија, Русија и Аустроја подједнако учествовати у тој окупацији.

Италија не жели заузимају Арбајију, него само да се призна њезин уплив над њом, и ако догађаји не оправдају ову наду, равочарање може изазвати важних последица, јер је арбанско питање ближе срцу италијанском него ли туниском, што не треба пренебрегавати.

Што се тиче италијанске владе, она је већ на једном официјално потврдила своју потпуну једнодушност са петроградском и бечком владом, али је у самој ствари предузела неке мјере, које показују, да влада дијели заједно с народом неповјерење према Аустроји...

Официри генералног штаба, који су тражили допуст у фебруару и у марту, нијесу га добили, услед великих радова у генералном штабу, и судџи по тачним обавјештењима, које сам добио, у току ових последњих мјесеца генерални је штаб парадно потпуни план дјеловања. До сада

није биле још никаквих војених покрета, али су све припреме готове.

Пошиљање бродовља у Солун било је ријешено последије споразума с Аустројом. Овим фактом италијанска влада хоће да официјално покаже, да она жели са своје стране учествовати у „балканском концерту“.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Српско име у Старој Србији и Македонији) Др. В. Ђерић, професор на Великој Школи у Биограду држао је јавно предавање о српском имену у Старој Србији и Македонији, о ком научном предавању „Уставна Србија“ овако извјештава:

Предавач је отпочео говорити о граници између српске и бугарске говорне области и указао на то да се она која је примљена не може науком бранити и да се сада још у опште тачна граница и не може поуцли. Што је она која се и данас узима, кад је о томе ријеч, нетачна, кривица је до Шафарика, који је о томе писао не знајући тачно гдје је граница између српскога и бугарскога језика, пошто никад није тим странама путовао. И Вук је није тачно знао, али се уздржанао да о томе пише, прије него што сам кроз те крајеве прешао. Онда онде у његовим дјелима налазе се по нека факта и о овом питању. У „Резнику“ је, на примјер гдје је ријеч о Дибри испричао, како се на Цетињу разговарао с неким Дибранима који су говорили српски и свој језик обилежавали као српски.

Посље овога је пријешао на то да покаже, какав је појам Македоније био кроз вјекове, од кад се она у опште у историји помиње. Нарочито је скренуо био овом приликом пажњу на факат, да је Македонија, по ономе како су се њене границе схватале у XVI и XVII вијеку, обухватала и велики дио сјеверних српских земља (Зету, Херцеговину и т. д.) Предавач је добро уочио, што из овога факта, који је Руварад лијепо објасио, није водило никакве закључке, него је, дотакавши га се, потпуности ради, простим поменом, пријешао на говор о томе како су према очуваним писменим споменицима, сами домородци називали свој језик у крајевима јужно од Шара и скопљачке Црне Горе. Масом марљиво прибраних исписа и записа из споменика од XV—XVI вијека па на даље утврдио је факат: да су сами домородци из тих крајева називали свој језик српским и да су га сами сматрали као језик српски, а себе као Србе. Нарочито је много таквих исписа из Крацова, у коме се данас бугарска пропаганда учврстила. Напријед с овим закључком иде и други, да се за језик Македонаца не налази ни једнога примјера, по коме би се видјело, да га домородци називају бугарским. Предавач је савјесно прегледао све споменике и обилежене студије, прегледао је и све примјере у студији д-р Шишманова о имену Бугарини, па опет нијдје није нашао примјера, који би ишли у наплет овогом његову закључку.

У записима и споменицима од досељена Словена на Балканском Полуострву језик и у Бугарској и у данашњој Македонији називао се словенски, а у многим

се споменицима спомиње напоредо словенски и бугарски, те се и према томе види да међу њима нема идентичности да их управо као такве нијесу сматрали ни су временом странци, који су писали о Словенима и о преводу књига грчких на словенски језик. Ово је факат од нарочите важности који ћеш још боље утврдити и објаснити јам омисао историска истраживања.

На завршетку се предавач дотакнао књижевног рада наших патриота с неколико примјера које су показивале, колико је тај рад био пошран и баш са те своје површности иптетан по наше националне интересе. Данас се у свијету није свега цијени истина и научна објективност, и због тога нам само штете наносе радови, који се не одликују овим особинама. Преко поливистичких декламација паметан свијет прелазе, како гдје, с преврним осмјехом или с негодовањем.

Биоградска „Штампа“ о истом предавању овако пише:

Г. Ђерић је, прије свега, подвргао објективној критици Шафарикову народну границу, и његова истраживања дала су ове резултате:

1) По самом језику не може се рећи да Србе и Бугаре раставља нека црта, да што је мислио П. Ј. Шафарик, него широк појас.

2) Шафарик није добро ни екупио, ни официјално критици Шафарикову народну границу, а то се, готово није ни могло учинити у оном доба.

3) Шафарикову границу није одређено на ни према овим особинама, које он сам помиње. Он је, по свој прилици, одредио границу по нечијем казивању, а слабо је пазио на то, докле иду оне особине бугарскога и српскога језика, које он сам у својој књижици спомиње.

Вук Караџић није пазио ни марно за Шафарикову границу, него је писао да се, на пр. у Дибри, око Тетова, Гостивара и Кичева говори српски, признајући да се још „не зна докле Срба има у Арнауцуку и у Македонији“.

Нарочито су била интересантна разлагања г. Ђерићева гдје се и он кад се помиње српско име у крајевима иза Шаре Планине. Он је навео како су неки књижевници у XVI столјећу звали Македонијом земље с оне стране Шаре Планине. Уз то је навео примјере у којима се помиње српско име с оне стране Шаре Планине и скопљачке Црне Горе. Из тих примјера се види, да се земља с оне стране Шаре Планине често зове српском земљом, нарочито у XVII столјећу, а народ и језик зову се српским.

О бугарском имену може се рећи ово. Од најстаријих времена па до почетка 19 столјећа, нема ни једног извора првога реда, у коме би се Македонци назвали Бугарима, т. ј. нема ни једнога поузданог примјера, гдје би Словени у Македонији сами себе називали Бугарима, или свој језик бугарским, осим, можда, једног или два примјера из новијег времена, без датума, које неки стављају у XVIII столјеће.

Затим је г. Ђерић навео низ примјера о имену Бугарском у Македонији од IX до XII столјећа, и то увијек за језик. Нема свега један примјер, у коме се тек у

Балканско Полуострво је врло погодан предмет за овакве студије. Оно је разноврне пластике, под разним климским утицајима, на релативно малом простору његову живе многа племена, разни народи, и такви који припадају сасвим различним народним породицама; на њему су се дешавале многобројне и младе племенске и народне миграције. Пажљива испитивања, која се оснивају на дубоком познавању географских прилика Полуострва и општом и научном утврђивању етнографских појава и у опште оне сума особина којима се различна племена и народи одликују, могу дати драгоцене података и резултата о великим проблемима: о утицају средње и старе епохе, о развјери између та два утицаја и о вриједности и природи етничког момента; за такве је студије потребно повнати и историјску прошлост земља и све оне утицаје и ситуације, који су са стране долазили. Ја ћу овдје само неке опште проблеме поменути.

На Балканском Полуострву се види велика разлика у пластичности између области динарске и грчко арбанатске планинске системе на западу, и родоске и Балкана на истоку и југу. Тамо су све планине вјенчане, релативно танке и уске, богате хоризонталне разуђености, с многобројним долинама, врло ријетко с котлинама. Овамо су широке, простране планине, масе; оне Балкана ријетко која има облик вијенца; котлине су поред маса главни елементи пластике; у неколико се изузима сјеверна Бугарска плочасте пластике, у источном дијелу, и степских особина. Те су разлике мораде бити од утицаја на многе антропографске појаве, и неке од њих, различно на западу и истоку Полуострва, у

главном се цоклапају са географским областима ових разних пластика.

Даље се, гледајући само на велике црте конфигурације, виде велике удолбине, које у меридианском или уздужном, и у попречном праву процијепљују Полуострво као канали и за које су се морали везати његове главне комуникационе артерије. Такве су уздужне удолбине моравско-нишавско-маричка и моравско-вардарска. Посљедња има нарочито велики значај, јер везује Биоград са Солунским Заливом, најбољим заливом Полуострва, пролази средином Полуострва, које је, осим тога, дуж те линије најкраће, и њом је најзгодније везана средња Јевропа са Бијелим Морем. — Друга је попречна комуникација, која води са јадранског приморја, од Дубровника до Драча, према централним дјеловима Полуострва. Узрок јој је суклобљавање динарске и грчко арбанатске планинске системе, услед чега се јавља прегиб у западној обали Балканскога Полуострва по томе је за централне дјелове Полуострва ова обала најближа, најкраћи излаз на море. У углу овога прегива је залив Медова и даље од обале Скадар. Од великог је значаја и друга попречна комуникација, којом је ишла стара Via Egnatia. Од ових су удолбина јако зависна историјска и културна кретања на Балканском Полуострву. На линијама гдје ове комуникације на море излазе, леже историјске обале Полуострва. У току историјских времена је једна или друга удолбина добијала значај главне комуникационе артерије, и према томе је јужна или западна обала Полуострва постајала његова чеона и историјска страна. То је између осталог било од великих последица за културно стање појединих обла-

сти, за постанак, развијање ишчезавање нароши и градова, за етнографска мјешања и стапања и за остатке разних култура, који се и сад дуж ових удолбина нађу.

Од утицаја су и климске разлике, особито између медитеранске и средњеевропске климе. Границе су између њих у главном: Шар са скопљачком Црном Гором, Гредичка Клисура и Балкан, и на сјеверу од њих привлачује средњеевропска, на југу медитеранска клима. Оне су најприје од непосредног утицаја на становништво, затим од посредног, и то на вегетацију, нарочито културно бљпе п на облик материјалне културе. Многе антропографске и етнографске појаве морају се лакле доносити у везу са разним климама.

Донекле је у вези са климом значајан факт, да се сјеверне земље Балканскога Полуострва и шумске земље (осим Далмације), док су јужне голе, љоти спрљене. И распаѓање стјена је друкчије, плодна земља, орница није једнака и није једнаке плодности, боје земљишта су различне. Али ови појава имају везе и са културом. Јужне земље су области старих, дуготрајних култура, јединске и вивантијске; у сјеверним није никад било јаким и трајних култура које би их цијеле обухватиле; римска култура је у њима била у главном на комуникационе линије и тачке ограничена. А за физички изглед земљишта је злочест утицај ових старих дуготрајних култура. Будским радом на земљишту поремети се хармонија сила које у природи владају, нарочито се ојачава утицај декструктивних сила. Услед тога се уништена шума теже сама од себе подиже, плодна земља се своди у долине, ријеке добијају особине вилонитих потова

ЛИСТАК.

КУЛТУРНИ ПОЈАСИ БАЛКАНСКОГА ПОЛУОСТРВА. 1)

Нема антропографске и етнографске појаве, на коју не би била од утицаја ова три главна узрока: *пластика* и *у оштите природа земљишта*, *етнички момент*, и *на посљетку разне културе*. Прва два су повнати, и на њих је обраћана довољна пажња. У новије вријеме се формира нарочита географска дисциплина, антропогеографија, која води поријекло из класичне старине, коју су *Ратер* и у новије вријеме *Рацел* јако напријед кренули, и којој је један од главних задатака да испита утицај географских објеката и климских прилика на правац и ток људског развитака. Даље се у најновије вријеме зна у етнографији за заједничке народне мисли (*Völkergedanke*), услед којих се често у најудаљенијим областима јаве исти облици материјалне културе и слични духовни и морални појмови; разматра се и примање или преносење етнографских појава с једног народа на други. У историји се проучава и утицај физичких прилика на историјске догађаје и развитак култура; повнати су *Велкови* погледи, који је између осталог нарочито наглашавао утицај физичке средине, нарочито обиле животних средстава и општи изглед природе.

1) Овај чланак дио је опширније студије „Антропогеографски проблеми Балканског Полуострва повнати српским научника г. д-ра Јована Цвијанова. Огромну вриједност ове студије видјеће свако из овог чланка, који чини са се једну цијелину. *Стар је омај вода лака.*

XIII. stoljeću prvi put pominje ime Bugarka. Uz to je naveo i primjer, gdje se Slovenci pominju pored Srba i Bugara.

Od velike je poučne vrijednosti ona dio pretačanja u koje se govori o profesionalnim rodoljubima, kojima taj kapital donosi dobar interes u očima neobrazovanih. Rodoljubima često kod nas zovu ljude, koji na daleko proširuju granice srpskoga naroda, i ako ne znaju иначе објаснити због чега то чине. Млади и неукли људи, а затим и старији и необразовани хвале ту врсту родољубља. Такву хвалу занота је лако стећи. Треба само плаћи на улици и дерати се: Срби су све до Црног Мора, само што се неки Срби, ближе томе мору, зову неким татарским именом.

Комично је што ти родољуби, и не знајући шта чине, једни на друге јуришају и једни друге у лаж утјерују. Тако на примјер Иван Иванов у својој књизи „Из прквене историје Срба у XVIII. и XIX. вијеку“ (1902. г.) каже да „Румелијци“ „де факто“ нијесу Бугари (стр. 68.), док други родољуби кажу да јесу.

Исти Иван Иванов у истој књизи (стр. 106) каже да су становници Плевне у Бугарској — Срби, а други родољуби кажу, да су томошњи становници Бугари. На страни 42 исти Иван Иванов помиње „два бисера Душанове круне: Македонију и Тракију „из чега се види, да је то би један историк, према јаке ове његове аудио рије штампао наша Академија Наука и из једног фонда који до душе није јен, наградила са 000 паметних динара.“

Такви итни и српски и бугарски родољуби често кваре и уништавају историјске споменике служећи се варварством као научним средством. Многим таким родољубима крива је обично за све Русија, и сви они своје погрешке увијек на другогла смалјују.

Ово је само латимични преглед овога занимљивог предавања, које ће бити одштампано, и на које ми скрећемо пажњу свих образованијих и паметнијих људи.

(ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.) Намјеран сам сакупити у једну књигу моје, по разним листовима растурене приче и дати их у штампу под насловом „Припомињетко из прногорског живота“ књига друга, која ће садржавати оне приче: „Огница“, штампана у „Гл. Црногорца“ 1893 год.; „Вјерид ба на Велики петак на Виру“, штампана у „Лучи“ 1895 год.; „Преудала се“ извађена из Зборника Југословенске Академије Знаности и Умјетности у Загребу 1896 год.; „Црногорски Рањеници“, печатано у недељном листу: „Југословенско Јединство“ у сјeverној Америци „Вјут Монтана“ 1896 год.; „Суд Добрих Људи“, „Свекрва“, „Кум Стјепан“, изашли у „Књижевном Листу“ 1901—2 — на Цетињу.

При крају књиге биће кратки обичаји Глухог Дола — односно Црнице, особитијем обзором на врсту туђања и нарицања, при разним случајевима смрти; подужи чланак о: домаћој радњи и штедњи; тумачење провицијализма и барбаризма, и имена претплатника.

Дјело ће изијети 6—7 штампаних табакса — ако не више — и то средње осмине, слога ципера.

Пола прихода намијењено фонду: „Приморског Учитељског Удружења“; а

пола опште: „Прногорском Учитељском Удружењу.“

Пошљива књига спадаће на мој рачун до потоње поште, при којој се поручиваоц налази. За претплатнике експедирање књига биће с Цетиња; а за остале из Бара.

Највише се уздам у моје другове — учитеље у Држави и изван Државе. Књизи биће цијена 1 круна.

Молим све српске и хрватске листове, да би овај оглас по могућству — у цијелости, или пак у главноме обједоствили.

С пријавом претплате треба се мени непосредно обраћати на адреси: Луки Јововићу — учитељу Бар, Мркојевићи.

Мркојевићи, 17/4 1903. г.

С поштом њем
Лука Јововић.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

(Како треба орати). „Тежак“ пише по Бему: Познато је свакоме земљораднику да ваздух, роса и киша утичу јако на земљиште и често пута чине те се горњи слој земље закори. Ово се не смије никада допустити јер тада биљке неће моћи да се развијају нити ће се пак моћи посјати: онако како ваља. Да се закорена површина уситни и тада омогући утицај влази, ваздуха и свјетлости, и да се хранива градива брже стварају и у земљу продиру, потребно је да се земљиште увијек добро и правилно узоре, подрља и поваља. Како дрљача утиче на уситњавање земљишног горњег слоја и да је она (као и ваљак) у стању да закорену површину брзо и сигурно уситни, познато је нашим читоцима а овом приликом ми их упућујемо на чланак Употреба дрљаче и ваљка који је изашао у овогодшњем Пољопривредном Календару.

Што год је земљиште иловачијето, утолико лакше закори. Грња површина земљишта, која је састављена из цетињених честица, тако се слајепа, да у земљу не може никакво да продира ни влага ни ваздух. Ако се дрљаче, деси да се овакво земљиште закори, онда чим је наступило љепше вријеме и чим се оно провенуло, проушило, ваља приступити дрљачу општим дрљачама које ће земљиште сасвим раздробити и уситнити. Овим дрљачом постижемо још и то да из дубљих слојева почне испаравати влага, јер је ова била раније од закорине спријечена да испарана. Ваздуху дрљача отвора ције и он слободно струји у унутрашњост земљишта вршећи свој благотворни утицај. Кад је вријеме промијенило, мора се чешће дрљати. Само тако можемо створити ситно, трошно земљиште. Ако је земљиште веома може се оно ребрастим ваљцима уситнити.

Припрема земљишта за сијање ма које усјевне биљке, врло је важна ствар, а на првом мјесту ваља обратити најобављивију пажњу орању. Орање је први рад на припрему земљишта, и није тако лак посао, како се обично узима Има много ствари на које морамо обратити најобављивију пажњу, приликом орања. У првом реду важно је, да се одреди право вријеме кад треба орати.

носи косовско и новопазарско становништво; с њима су блиски Мијаци и Брсјаци у сјеверозападној Македонији.

Али поред ова два ментата има и трећи, који је од велике важности за антропогеографске и етнографске студије. То су ране културе, усвојене, прихваћене или самостално развијене, које често имају везе са прна два момента, али су и засебан чинилац који самостално утиче и мијења кашто и основне особине народне. Ја ћу утврдити њихово географско распрострањење, главни обиљежја и поменути колико су утицале на правац наших студија о насељима.

Балканско Полуострво је подијељено на четири главна културна појаса, и по томе што је оно релативно малаога пространства, ова појава је скоро јединствена на земљиној површини. Ја ћу та четири културна круга назвати: *византијско-аромумским* (или византијско-циндарским па *тријарх-слим, италијанским и средњеје-ропским*; њима се морају додати и *турски културни утицаји*; кад и патријархално стање и турске утицаје називамо културом, ми под тимем разумијемо ону суму унутрашњих уређења, обичаја, облика материјалне културе итд., којима се те ције лини одликују.

Прва два културна појаса заузимају највеће области.

Изувелик планинска и од комуникација забачене крајеве, *византијско-аромумском културном кругу* припадају: Тракија, Источна Румелија, Македонија, Грчка с Епиром (турским) и најјужнији дјелови Албаније; додацим Мораве улази он врло дубоко у Србију, осјећа се и у приморском приморју Бугарске. Његово распрострањење се у главноме поклапа са облашћу

При томе треба се држати ових правила:

1. Иловачста и глиновита земљишта не треба никада орати кад су влажна. Уопште што год је земљиште везаније, теже, утолико је већа опасност кад се у влажном стању оре;

2. Увијек треба да се земљиште иза плуга троши, дробит, расипа;

3. Ако би срали влажно земљиште и ако би плуг остављао за собом велике маснице, које се на ваздуху просуше, оне се онда не распајају и онда њива није припремљена како ваља не само у тој години, но и доцније тешко ће бити да се све велике грудве разију и растуру. Влажно велике грудве, брао сасуше, не распаду се, затворе улазак ваздуху, те дуго година остају у земљу нераспаданте;

4. Орње влажног земљишта врло је велика погрешка, која чини те и приноси подбацију;

5. Још се може и допустити да се пред зиму оре мало влажније земљиште, јер тада природа чини своје тј ноћни мразеви раздробљавају велике грудве. С прољећа, пак, кад наступе вјетровити топли дани, орање влажног земљишта чини врло велике штете;

6. Ако је земљиште пјесковито и лако, може се и влажније орати, јер тада нема бојазни да ће се агрудвати;

7. Све оне њиве на које хоћемо јаре усјеве да сијемо ваља још с јесени прерасти и оставити их да преко зиме престоје. Зимњи мразеви начиниће земљиште сплским и свога ће га раздробити и уситнити.

Мраз је највећи пријатељ земљораднику, јер он чини те наше њиве постају плодне; он помаже човјеку да се ораница претвори у сасвим трошно стање и да се хранива градива створе, која ће биљци послужити као храна за њено развиће.

8. Кад се пред зиму оре — а то треба увијек чинити — онда ваља што већ површину оставити да на њу утиче ваздух, снјег и мраз. Само тада ће се земљиште уситнити, влагом натопити и убобрити.

Чим је мраз растурио и уситнио земљиште, а влага и ваздух продрли у унутрашњост, отпочиње и распадање. Тада у земљишту наступи једна врста вријења, која га чини погодним за станиште биљно. Органичка градива распајају се, гасови се стварају, које земљиште утича те понова утичу на неорганска градива. Услед тога и земљиште се распада ситни; биљна хранива градива растварају се.

Добро припремљено земљиште шири се, набуја, добија усљед распадања органских градива, мрку боју, а понегдје се виђа зеленкаста ознака, која показује да ту има нижих биљних живих бића. Кад отпочне ово распадање и вријење у земљишту, не треба га дирати јер би иначе сви корисни гасови отишли у ваздух и тиме бисмо врло много изгубили.

Кoliko је времена потребно да се ово вријење и распадање сврши, зависи од влаге и топлоте. Брже то бива код јако хумусних земљишта, код земљишта добро пољубрићих и оних који у себи имају много остатака биљних, јер се ова градива брже распајају. Влажна земљишта теже

се ситне и теже превире, јер влага не да ваздуху да продира.

Да би се биљна хранива градива растварала, потребна је извјесна топлота, с тога је превирање земљишта увијек јаче лето и ази.

Ма како било, потребно је док земљиште не дође у стање какво је најбоље за сијање, да прође бар неколико недеља. Отуда долази ово правило:

9. Њиву ваља увијек орати неколико недеља прије сијања како би се оно припремило за пријем сјемена и у себи имала довољно хранивих градива.

Кад се овако ради (а ми то увијек не можемо чинити јер смо зависни и од времена и од радне снаге. Али можемо и треба бар 10—15 дана прије сијања да узоремо и оставимо земљиште да се слегне и преврије, онда је довољно доцније само два пута уздуж и попрјекто добрим дрљачама предрљати. Тада наступа јаче превирање, коров се брао појањује, и онда према временским приликама, ваља још неколико пута предрљати. Чим се земљиште закори, опет подрљати.

На овај начин припремили смо земљиште за сијање усјевних биљака. Сијање се брзо свршава и тада нам је непотребно да још дрљамо и пошто смо посајали, јер је земљиште у онаком стању, какво се жели.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 25 априла.

(Одликовање.) Његово Краљевско Високоанство Господар благовољно је одликовао г. војводу Арслан-бегу Ресудберовића II степеном Данилова г. Алексеу В. Миртиновића секретара Министарства Иностранних Дјела и г. Ђира Каменаровића, секретара Дворског Маршала V-им степеном истога ордена.

(Из Управе „Фонда за потпомагање трговачког и занатлијског подмлатка.“) Други збор цетињских грађана ради претреса и усвојења правила друштвених и ради избора нове сталне управе друштвене биће у недељу 4. маја т. г. у 3 сата по подне у дворани Зетскога Дома. На овај збор као и на први од 9. фебруара има приступати сваки наш поданик био чиновник, трговац или занатлија, а нарочито се позивају досадашњи прилагачи „Фонда“, који могу довести и познаника и пријатеља. — Према томе ако би ко од пријатеља ове ствари нехотично остављао био из списака који кроз град циркулише, умољава се да ово као позив сматра, и да на овај важни сасанак изволи доћи.

Иа сједнице „Фонда“ од 20. апр. 1903. г.

Дјеловођа
Л. Хајдуковић.

Председник
Р. Вуцетић.

(Из Управе Вароши Цетиња.) Прошле и ове недеље било је странаца на Цетиње 188, и то: из Америке 1; Аустрије 79; Грчке 2; Италије 18; Ингленске 2; Русије 3; Турске 59; Немачке 17; Француске 7.

поглавито о сточарству или су прави номади, овдје словенски земљорадници. Они су криепка раса, средњега раста, али шпроких плећа, снажни неграпни; и мали, фино цвелирани, окретни и брзи Грци могу их и сада с правом звати варварима. Нестаје карактеристичне албанске и епирске фустанеле, опанакса, који су на претима паведени и завршују се великом шареном китом од вуених влакана, нестаје китнастога, настаје вунено словенско одјело од абе и шајка, неспретно скројено, без украса, али топло и издржљиво. Жене су им свјеже, здраве, широких карлица, села су пуна дјече. И ово снажно словенско становништво је врло умјерено; штељиво је као ниједно на Балканском Полуострву; познато је како се слабо храни; физиолошки је интересантно да ово људи при свем том пио дан раде и много ураде. И села и куће су им сасвим друкчије но у Епиру. Епирска су села махом по странама брда, ова у равници и јаругама; тамо превлађују велике двоспратне куће, од камена задане, пловом покривене; овдје приземљаше од ћерпича или плетера, неокречене, тако да се из даљине изгледају као црне гомиле; куће су махом у пресеку квадратне, кровниом или ћерамидом покривене. — Само у Македонији има овог шаренила од култура, које је још појачано етнографском промјешаношћу; у осталим немљама византијско-циндарске културе нема га или сасвим ријетко.

(Сврталиа се).

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ЦАРИГРАД, 19 априла. — Зиновјев саопштио је Султану на аудјенци жељу Цареву, да се Ибрајиму, убици Шчербина, замијени смртна казна у тамничну, у исто доба препоручио је акцију против Арнаута, и дао савјет односно стања у Солуну.

— Код Сереза једна чета бугарска била је сасвим уништена. Турци су изгубили 11 мртвих и 9 рањених.

— У Солуну пало је с једне и друге стране до 100 мртвих, међу којима и неколико иностранаца Халшење се наставља. Порта у својој окружности чини одговорном Бугарску. Говори се да је Порта добила с више страна савјет да енергично поступи према Бугарској.

РИМ, 20 априла. — Стигао је Цар Вилхелм са Насљедником својим и Принцом Ајтелом. У пратњи су Билви и Валдерав. Суверени су се загрили. Дочек одушевљен.

ПАРИЗ, 20 априла. — Краљ Едвард и Лубе присуствовали су војеној смотри. Свим путем одушевљено акламирани до општинске куће, где су пресједник општине и префект поздравили Краља, који је одговорио, да неће никад заборавити овај дочек, који му је пружио највеће уживање.

БИОГРАД, 20 априла. — На мјесто министра просвјете долази либерал Живановић.

ЦАРИГРАД, 20 апр. — Порта је послала у Петроград и Беч окружницу, којом тражи, да се учини озбиљни притисак на Бугарску због догађаја у Солуну. Един папа наменован је за пресједника изванредног војеног суда у Солуну. — Прислио је у Солун још један ратни брод аустроугарски.

РИМ, 21 априла. — Цар Вилхелм посетио је Папу. У здравици је реко Виктор Емануил, да је ова посјета нова потврда заједничке воље Немачке и Италије, да уздрже мир. Вилхелм је у истом смислу одговорио, спомињући савез двају народа и двију Кућа.

БЕЧ, 22 априла. — „Полит. Кор.“ вели, да појава аустроугарских бродова у Солуну не значи интервенцију, него само обезбјеђење аустроугарских поданика.

ПАРИЗ, 22 априла. — Краљ Едвард је отпутовао. Растајак је био веома срдачан.

ЦАРИГРАД, 22 априла. — Један немачки ратни брод приспјеће у Солун у сриједу.

ЦАРИГРАД, 22 априла. — Још није одрођен број мртвих и рањених у Солуну. Из Приштине долази глас, да је више арнаутских племена закључило бесу против рефорама. Један турски папа у скопском вилаету убијен је од Арнаута.

ЦАРИГРАД, 23 априла. — Остале велесиле (?) неће шљати ратне бродове у Солун, сматрајући да аустроугарски бродови довољно штите иностране колоније у Солуну, да не би комитетима дало повода мислити, да је отпочела интервенција, и да се више не овладејује турско становништво.

ЦАРИГРАД, 23 априла. — У Приврену и околини уапшено је преко 30 арнаутских првака, који су управљали отпором против рефорама, и одма послани у Малу Азију. Такођер ће Бугари уапшеним под сумњом бити послани у Малу Азију. — У Солуну су дошли ратни бродови италијански и француски, и један енглески.

ЦАРИГРАД, 24 априла. — Осми италијанских бродова „Гари-

балди“ и „Минерве“, који су већ били у Солуну, дошли су још следећи италијански бродови: „Сардења“ — „Моровини“ — „Карло Алберто“ — „Калатафието“. У Солуну влада потпун мир.

ПЕТРОГРАД, 24 априла. — Велика Књагиња Константина Константиновића родила је сина.

ЦАРИГРАД, 24 априла. — Код Фолориса био је сукоб с четом која је изгубила вођу и шест друга. Султан је лично позвао Књаза Бугарског да строжије поступа против македонских комитета, у општем интересу. У Солуну све школе затворене и сви бугарски учитељи уапшени. Такође по осталим варошима мноштво бугарских првака позатнарило.

ПАРИЗ, 25 априла. — Влада је наредила да једна дивизија ратног бродовља крене пут Солуна.

ЦАРИГРАД, 25 априла. — У Битољу велика уабуна Цазар затворен. Многи уапшени. Ред успостављен.

— Данас је тражио од турског комесара у Софији, да повуче натраг последњу ноту, у којој је више оптужба неоснованих против Бугарске. Порта је оглијевала, па је повукла. Особито турска војска уабуђена је против Бугарске државе је одговорном за дјеловање комитета али Илдиз и Порта не пуштају се утицати јавног мњења, желећи избјећи сваку озбиљнију компликацију. Арнаути се не опиру војсци, која је дошла у Таковицу и Пећ. Ово држање Арнаута принудило је тврди са турске стране, да је војска концентрирана у Таковици и Пећи само из предвиђаности против сусједних држава. У Битољу влада страх од нападају чета; у исто доба било је покушаја бомба, без успјеха. Цазар је затворен, становници повучени по кућама. Гарнизон од 4 баталјона и 12 батерија сматра се довољним за уздржати ред у Битољу и околини уапшена је која стотина Бугара.

ПАРИЗ, 26 априла. — Бродовље је ратно готово да крене из Солуна пут Солуна.

Службене Објаве.

О Г Л А С

Јавна продаја непокретности Трипка Гудеља из Дграда извршиће се дне 20 априла и 20 маја т. г.

Види оглас у „Гласу Црногорца“ број 16 од 1903 год.

Број 247.

Даниловград, 20 априла 1903
Управа Општине Дграда.

О Г Л А С

Јавна продаја непокретности овдашњег Алуша Уста Алуша, извршиће се дне 29 маја и 30 јуна т. г.

Види оглас у „Гласу Црногорца“ број 17 од 1903 год.

Број 54.

У лцињ, 20 марта 1903.
Општински суд вар. Улцања.

О Г Л А С

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Бикана Лазова Капе из Угља, које су процијене круна 170. Продаја ће се извршити у Бајицама код потписатог.

За продају одрђује се 3 рока: први на 1 маја, други на 1 јуна, а трећи на 1 јула т. г. у 5 сати после подне.

На прва два рока неће се непокретности продати испод процијене вриједности а на трећем и ниже, али никако испод $\frac{2}{3}$ процијене вриједности.

Сваки је лицитант дужан положити јемство од 10% од процијене вриједности непокретности.

Позивају се сви они, који имају на непокретности какво реално право, дужнички повјериоци, и они, који имају право прече купње да се пријаве суду прије прве продаје.

Непокретности састоје се из: 1.) Једног комада земље, авано мјесто „Бријег“ у којему има од прилике $\frac{1}{4}$. Иста земља граничи: од истока земљом Пера Милова Зубера, југа земљом Јока Божова, запада земљом Бура Маркова Капе а од сјевера имовином Стевана Милова Зубера.

2.) Двије долине у „Пошета“ граничне имовинама: Луке Барова и Симона Богданова, а од истока општ. путем.

Број 137.

Бајице, 1 априла 1903.
Кап. Богдо Мартиновић.
Р. 186 Бр. 97 2—2

О Г Л А С

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Сава Йова Радловића из Подгорице, које су процијене круна 1100. Продаја ће се извршити у потписаној канцеларији. За продају одрђује се три рока. Први рок 27 априла, други 27 маја и трећи на 27 јуна т. г. у 10 сати прије подне. На прва два рока неће се непокретности продати испод процијене вриједности а на трећем и ниже, али никако испод $\frac{2}{3}$ процијене вриједности. Сваки је лицитант дужан положити јемство од 10% процијене вриједности.

Позивају се сви они, те имају на непокретности какво реално право, дужнички повјериоци и они који имају право прече купње да се пријаве суду прије прве продаје.

Непокретности састоје се из: Кућа поземљуша од три одјељења сва под једним кровом и зграда при истој око $\frac{1}{4}$ рама земље. Југоисточно одјељење исте куће садржи: кујину и камарицу дужине 13-50, а ширине 5-75 метара, средње одјељење иједна кујина дужине 7-80, а ширине 5-60 метара, треће одјељење камарица дужине 4-70 а ширине 3-30 метара. У опште вид и кров добар. Испред кућних одјељења постоји авлија зидом ограђена. Сва три одјељења имају улаз са сокака једним вратима у авлији са другом новом кућом дужничковом.

Број 73.

IV—1903—15.
У Подгорици, дне 27 марта 1903 г.
Из канц. обласног суда.
Р. 229 Бр. 98 2—2

О Б Ј А В А

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Бура Ј. Миласенића из Дубова, које су процијене круна 2010. Продаја ће се извршити у Зачир, на 10. Маја, 10. Јуна, 10. Јула 1903. год. сваки пут у 9 сати прије подне. На прва два рока неће се непокретност продати испод процијене вриједности, а на трећем и ниже али никако испод $\frac{2}{3}$ од процијене вриједности непокретности. Позивају се сви они који имају на непокретност какво реално право, дужнички повјериоци, и они који имају право прече купње, да се пријаве суду прије прве продаје.

Прочијењена непокретност налази се: 1. земља писмом Богдановина у коју имало $\frac{1}{4}$. Граничи од истока, сјевера Јована Кишова; од запада и југа општински пут. Прочијењена круна 840; 2. зграда под кућом у коју има земље $\frac{2}{4}$, $\frac{1}{8}$ од рала; граничи: од истока Лазо Савов, од југа Стево Илић, од запада Јоко Матов, од сјевера Јована Кишова. Прочијењена кр. 330; 3. земља и гора на Шкрабу, земље $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$; горе један листосјек, граничи од истока, југа и запада Филип Николчић, од сјевера комуницом. Прочијењена кр 160.

4. земља и гора у Перите, земље рало $1\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, и горе два листосјека; граничи од истока, југа Филип Јоков, од запада Марко Иванов, од сјевера Лазо Савов. Прочијењено кр. 680.

Љуботињ, 12. априла 1903 г.

Број 105.
Кап. Нико Кусовац.
Р. 242 Бр. 99 1—1

О Б Ј А В А

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Филипа Јветића из Дубова за намир дуга којег дугује друштву Љуботињске Читавице, која је процијењена круна 1400.

Продаја ће се извршити у Зачир на 1 јуна на 1 јула и на 1 августа 1903 год. сваки пут у 9 сати прије подне. На прва два рока неће се непокретност продати испод процијене вриједности а на трећем и ниже али никако испод $\frac{2}{3}$ од процијењене вриједности непокретности. Сваки лицитант дужан је положити јемство од 10% од процијењене вриједности непокретности.

Позивају се сви они те имају на непокретност какво реално право, дужнички повјериоци и они који имају право прече купње да се пријаве суду прије прве продаје.

Прочијењена непокретност налази се у авано мјесто „Рупе“ у које има рала $2\frac{2}{4}$ и 7 листосјека горе граничи од истока југа запада са земљом и гором истога Филипа, од сјевера Андро Богданов и Стеван Шаков.

Број 101.

Зачир, 25 марта 1903 год.
Ком. и кап. Нико Ђ. Кусовац.
Р. 152 Бр. 100 1—1

О Б Ј А В А.

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Видака Ј. Калуђеровића из Зачира која је процијењена круна 1100 — продаја ће се извршити у Зачир, за продају одрђује се три рока први на 1 јуна други на 1 јула а трећи на 1 августа 1903 год. сваки пут у 9 сати прије подне, на прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности а на трећем и ниже али никако испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности. Сваки лицитант дужан је положити јемство од 10% од процијењене вриједности непокретности.

Позивају се сви они који имају на непокретност какво реално право, дужнички повјериоци и они који имају право прече купње да се пријаве суду прије прве продаје.

Прочијењена вриједност налази се у „Раичевић Пиву“ има земље рала $2\frac{2}{4}$ и горе 2 листосјека, граничи од истока Пера Н. Калуђеровић од југа Пеко В. Калуђеровић од запада општински пут а од сјевера Гвириле Р. Калуђеровић.

Број 104.

Љуботињ, 14 марта 1903 год.
Ком. и кап. Нико Ђ. Кусовац.
Р. 170 Бр. 101 1—1

О Г Л А С

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Стевана Јокова из Беговина која је процијењена круна 223. 40 х

Продаја ће се извршити код подписатог у Турилац. За продају одрђује се три рока. Први 3 априла, други 3 маја трећи 3 јуна, у 10 сати прије подне.

На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности. А на трећем и ниже, али никако испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности.

Сваки је лицитант дужан положити јемство 10% од процијењене вриједности непокретности.

Позивају се сви они који имају на непокретност какво реално право, дужнички повјериоци и они, који имају право прече купње, да се пријаве суду прије прве продаје.

Непокретност се налази у такозвано мјесто „Беговине“, у којој се састоји: рала $2\frac{3}{4}$ у једном комату орачнице, — граничи од истока и југа: земљом Бура Мирова; од сјевера и запада: потоком и земљом Тодора Вучетина.

Број 99.

Турилац, 3 марта 1903 год.
Кап. Тјодор Драговић.
Р. 151 Бр. 102 1—2

Приватне објаве.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти и погребна мог незаборављеног брата

Стевана Шакова Кусовца,

који се пресели у вјечност на 13 ов. месеца после кратког боловања у 68. години свог живота, не могу пропустити, да овом приликом не изјавим топлим благодарност на многобројном бродовном саучешћу: Управитељу Приморске нахије г. Марку Петровићу; Управитељу грађевина г. Марку Ђукановићу. — Срдачно благодарим г. војводи и бригадиру Лаквићу Војводићу, кап. попу Јанку Бошковићу, к. Лабовићу, Шуку Довићу, Дашу Иваншевићу; мојим сивовима: Николи, Саву и Марку Кусовцима. Пуно благодарим господи свештеницима: попу Станку Вукмировићу, попу Милу Вучковићу и попу Иву Кусовцу, који над покојником општелно извршише и до вјечне куће испратисе.

Искрено благодарим многобројним покајницима из: Цеклина, Грађана и Љуботиња на њиховом саучешћу и пратњи милог нам покојника до вјечне куће.

Свијема и свакоме — остајем благодаран — на којим начином учествоваше у нашој великој жалости.

Зачир, 17. априла 1903.

Ожаловљени:

брат: сердар Шкрњо Кусовац, син: Марко, сивовац: Нико Шкрњов с браћом:

Р. 155 Бр. 36 1—1